

KIADÓHIVATAL TELEFON: 9-77
Str. Baron L. Pop 10

SZERKESZTŐSÉG TELEFON 1-77
Éjjeli telefon (nyomda) 2-02

ELŐFIZETÉSI ARAK:
Egész évre 1150 Lei
Félévre 600 "
Negyedévre 320 "
Egy órára 110 "

XI évfolyam ♦ 183. szám

1928 augusztus 17. Péntek
* 5688 Elul 1 *

Cenzurat: Suci

seter Robert
Budapest
tér 2. II. e. 8.

KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Napijelentés a panama-frontról

Mi már valóban röstelljük a dolgot. Az olvasó joggal gyanúsíthat meg bennünket, újságírókat, hogy a katasztrófa-uborkaszegzon miatt főmjük tele hasábjainkat panama-hirekkel. Szinte unalmas már az a sok, nap-nap után megismétlődő tudósítás, amely a panamák ki nem apadó bőségzarujáról számol be.

Mégis, az olvasó szives elnézését kell kérnünk ezért a gyakori ismétlésért. Esküszünk, hogy ezalkalommal nem az anyaghiány miatt tálaljuk fel a panama-szenzációkat és ezek a szenzációk nem az újságírói fantázia születtei. Oh, ha nekünk ilyen fantáziánk volna! Az irodalomtörténetben azonban még nem akadt olyan csapongó szárnyalású képzelőtehetség, amely elérte volna a romániai panamák minden képzeletét felülmúló, szédítő arányait. A mi fantáziánk száznál is többé ehhez az örült iramhoz képest. Nem, ezeket a híreket mi nem szenzációhajászásból és nem a nyári anyaghiány miatt közöljük, hanem hírvadásunk és az események kényesére díltálják őket, amely kényszernek bizony, gyakran csak kelleniül engedelmessékedünk.

Amikor a dambovitamegyei milliárdos petróleumpanama kiderült, azt mondjuk magunkban, no, most elértük a világrekordot. A mi fantáziánk már akkor kifulladt és azt képzeljük, hogy ennél nagyobb méretű és ravaszabb panamát nem is lehet már produkálni. De csalódnunk kellett. Alig néhány hét telt el a petróleumpanama kipattanása óta, még jóformán át sem tekinthetjük ennek a hallatlan visszaélésnek méreteit még számba sem vehettük a közben kipattant egyéb panamákat és ime, máris újabb beigazolást nyert, hogy milyen naivak vagyunk, milyen kezdetleges és nehézkes a mi fantáziánk.

A mi országunk valóban fáradhatatlan. Ha sportolónk olyan világrekordokat értek volna el az amsterdami olimpiáson, mint aminőket a panamistáink itthon, ugy a pontverseny helyezéseben minden bizonnyal az első helyet foglaltuk volna el az összes nemzetek között. De mi még ennél is ambiciózusabbak vagyunk. Folyton verjük, — a saját világrekordjainkat. Még nem ocsudtunk fel a petróleumpanama meglepetéséből, máris itt az új rekord. Ezt a rekordot az államvasutak néhány érdemes főtisztviselője érte el. Még nincsenek pontos információink a legújabb CFR-panama méreteiről, de már az első jelentéskéből kiderül, hogy ennek a panamának jelentős része van a CFR egyre növekvő deficitjében. Egyszerűen az történt, hogy magasrangú vasúti főtisztviselői hamis vasúti jegyeket nyomattak, azokat árultatták a pályaudvarokon és az ezekből befolyó pénzek az illető főtisztviselők zsebébe vándoroltak.

Ennek a panamának azonban, az eddigiektől eltérően, van egy különösen kellemetlen mellékönyve. Az eddigi panamákat rendszerint házilag intézték el a külföldnek vajmi kevés köze volt hozzájuk. *Ez a panamát azonban a külföld fedezte fel.* Ismeretes, hogy a kölcsöntárgyalásokkal kapcsolatban a külföldi bankárok szakértőket küldtek ki, hogy felülvizsgálják a CFR ügyvezetését

mert a CFR bevételeinek kellett volna a külföldi kölcsön garanciáját képezniük. Ezek a külföldi szakértők meg is kezdték munkájukat és az első blikkre rájöttek arra, amit hazai könyvszakértőink évek hosszú során át nem vettek észre, hogy súlyos bajok vannak a CFR pénzeljárás körül és hogy a vasutak bevételeit következetesen, de annál nagyobb arányokban dezmálják. A külföldi szakértők megállapították, hogy egy szervezett bünszövetkezet vonja el a CFR bevételeit eredeti rendeltetésétől, amelyből a vasutvonalakat kellene rendben tartani és új vagonokat építeni, egy bünszövetkezet, amelynek összes tagjait ezenfelül még fizeti is az állam.

A külföldi urak megcsóváltak a fejüket, összenéztek és diszkrétan jelentést tettek tapasztalataikról a kormánynak. Kényelmetlen, kínos dolog. Most már kezdjük érteni, miért kapálódzott annyira Bratianu Vintila a népszövetségi kölcsön ellen, amely természetesen népszövetségi ellenőrzéssel és népszövetségi biztos kiküldésével járt volna. De ime, mit tesz Isten? A privát-bankárok nem kevésbé kíváncsiak mint a Népszövetség. Ők is tudni akarják, hová fektetik a pénzüket és hogy a felajánlott garancia valóban garancia-e? Az ilyesmit nem lehet tartósan titkolni és ha idebent

nincs elegendő morális erő, vagy szakértelem, hogy elejét vegyék ennek a rettenetős kórságnak, akkor külföldi professzorokat kell hívni.

A bukaresti lapok egyöntetűen azon siránkoznak, milyen kínos, hogy épen a külföldi szakemberek fedezték fel ezt a panamát. Mi nem osztjuk ezt a nézetet. Ez a panama nem kínosabb, mint a többi. A külföld nem süket és nem vak. A külföld pontosan elkönyveli azokat a panamákat is, amelyeket nem ő fedezett fel. Ezért kellett a kormánynak kilenc hónapig kilineselni a kölcsön után, míg végre csakugyan kapott egy olyan előleget, amely a felét teszi ki annak, amit a petróleumpanamánál elloptak és amelyet nem is pénzben, hanem luxusrepülőgép formájában kap meg.

Nem azon kell tehát siránkoznia, hogy külföldiek fedezték fel a panamát, mert ez a motívum már nem ront a mi helyzetünkön. De ha azt akarja a kormány, hogy a külföld még egyáltalán szóbaálljon Romániával, akkor itt gyors és alapos munkát kell végezni, mert ha így folytatódik, ha ilyen szédítő arányokban fogják továbbra is fosztogatni az állam vagyonát, akkor nem sok időbe telik és a panamák lavínja el fogja söpörni az egész országot.

(m. e.)

Levették a párisi diákkongresszus napirendjéről az angolok kizárás indítványát a román diákok ellen

A végrehajtóbizottság fogja tárgyalni a kizárás indítványt

(Bucuresti-Bukarest, augusztus 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az egyetemi hallgatók világszövetségének párisi konferenciáján, mint az Uj Kelet jelentette, az angol diákok delegációja a nagyváradi események miatt a román diákszövetségnek a világszövetségből való kizárását kérte. A feltűnést keltő indítvány ellen állást foglaltak a cseh, lengyel olasz és francia delegációk. Az „Universul” mai száma eredeti tudósítást közöl a kongresszusról, mely szerint a diákkongresszus egy közvetítő javaslattal levette a napirendről a benyújtott kizárás javaslatot. Hétfőn este a kongresszus végrehajtó bizottsága Scurin francia diákszövetségi elnök felszólalása után a következő határozatot fogadta el:

„A bizottság emlékezteti a nemzetközi diákszövetségeket, hogy a diák-konferencia célja minél barátságosabb és megértőbb kapcsolatokat leteremtene a diákok között és ezért helytvalónak tartja, hogy a diákszövetségek közötti elhatárolást kizárólag a végrehajtó bizottság előtt tárgyalják, de azzal a feltétellel, hogy a kérdés a végrehajtó bizottság összeülése előtt legkevesebb egy hónappal napirendre kerüljön.”

Ezt a határozatot a kongresszus első szekciója, amelyben az összes delegációk elnökei helyet foglaltak, egyhangúlag fogadta el és ezzel az angol diákok javaslata lekerült a konferencia napirendjéről. Az „Universul” a román delegáció sikerével kapcsolatban erős tenorban kell ki a magyar diákszövetség ellen, melynek a román diákszövetség ellen indított ak-

ciót tulajdonítja. A lap szerint a magyarok biztatták fel az angolokat a kizárás indítvány benyújtására. A román siker teljes egészében a francia delegáció szolidaritás álláspontjának köszönhető.

A hétfő esti ülés egyik meglepő momentumra volt, hogy a világszövetség egyik társelnöke, az olasz *Mattini*, noszszabb felszólalásban utalt a román diákszövetségnek a nagyváradi rombolásról benyújtott jelentésére és kielégítőnek minősítette a jelentést. Ez a nyilatkozat késztette aztán *Downallt*, az angol delegáció vezetőjét arra, hogy szándéka ellenére, ne terjeszkedjék ki részletesen a román antisemitizmusnak a diákszövetséget érdeklő problémáira. A román diákszövetség részéről dr. *Romcenescu* és *Oprescu* tanár szözláltak fel a kongresszusra.

Páris, augusztus 16. A nemzetközi diákszövetség kongresszusa a tegnapi nap folyamán megtartott folytatódó ülésén törölte programjáról a napirend tizedik pontját, amely a magyar, valamint a cseh és román diákság közötti konfliktusok elintézéséről szól.

— Kinevezték az új budapesti román követet. Budapestről jelentik: A külügy minisztériumból nyert értesítés szerint a román kormány a nemrégiben hunvut Starcea román követ helyébe Grigorcea Vazult nevezte ki új budapesti követévé. A lapok értesítése szerint a magyar kormány agreementje tegnap ment el Bukarestbe.

Kié az érdem

Augusztus végén 15 különböző kontinensbeli állam képviselői gyűlnek össze Párisban, hogy aláírják az ugynevezett Kellogg-paktumot. Ez az okirat, vagy kötelezvény, amely körül most annyi vita és tanakodás folyik és amely a nemzetközi politika egyetlen tárgyát képezi jelenleg, tulajdonképpen a háboru halálos ítélete akar lenni. Mert a Kellogg-paktum esszenciális tartalma: *soha többé háboru!* De sem az emberek, sem az államok nem örökökvalók és így kissé tulmerészen hangzik ez a jelszó, annál inkább, mert hiszen alig másfél évvel ezelőtt, amikor először került szóba egy ilyen háboruellenes nemzetközi megállapodás terve a különböző színekhez tartozó szélső nacionalisták, sok helyütt a mérsékelték is, egyszerűen a markukba nevettek. És még most is, a Kellogg-paktum aláírásának küszöbén, az egyezményhez csatlakozó államok legtöbbje épen úgy, esőtleg még fokozottabb tempóban fegyverkeznek, mintha nem a háboru, hanem a béke halálos ítélete kerülne Párisban aláírásra.

Sokat irnak és beszélnek mostanában arról, hogy miként jött létre a Kellogg-paktum. Eltekintve attól, hogy a tervezet eredeti szerzője a csikágói Lewensohn zsidó ügyvéd, általában Briand francia külügyminiszter érdemének tudják be annak a békeakciónak a kezdeményezését, amely most a Kellogg neve alatt szerez szimpátiákat és elletfeleket. Nem szabad azonban elfelejteni, hogy Briand épen amerikaiaktól kapta az impulzust ennek az akciónak a beindítására.

Tavaly márciusban James T. Shotwell, a newyorki Columbia-egyetem történelmetanára meglátogatta Briandot, aki ezt az alkalmat arra használta fel, hogy egy amerikai-francia békepaktum aláírására tegyen javaslatot. A javaslatnak azonban nem a különbözőbb visszhangja a nemzetközi színpadon, hanem az ekkor ugyan csak egy amerikai, *Butler*, a Columbia-egyetem rektora vette kezébe a paktum ügyét.

A kezdeményezés érdeme tehát a két professzoré, a Carnegie-békeintézmény két vezetőjé, de tervük csakhamar sokkal szélesbbkörű kihatással volt, mint ahogy eredetileg elgondolták. Franciaország részéről, amely akkor pénzügyileg meglehetősen rosszul állott és a háborus adósságok rendezésének halogatása miatt nem nagy népszerűségnek örvendett Amerikában, a háboru megakadályozására vonatkozó paktumjavaslat egy szép és hatásos gesztus akart csupán lenni. Briand elképzelése szerint a két ország közötti semlegességi szerződés Franciaország hatalmi vezetőpozíciójának megszilárdítását jelentette volna az európai kontinensen, amely pozíció jövőbeli biztosítékai a kisantanttal és Lengyelországgal kötött hasonló szerződések voltak. De eltekintve attól a morális súlytól, amelyet az Egyesült Államokkal való féligmeddig szövetségi kapcsolat jelentene Franciaországnak, a francia politika számításaiban a legfontosabb tétel az aktív oldalon az amerikai hadianyagipar hatalmas termelői képessége képezte, amellyel szemben jelenleg senkisémet veheti fel a verseny.

A békeakciónak ezen stádiumában lépett közbe *Borah* szenátor és Kellogg államtitkár az ő álláspontját képviselve,

et
iót
fel-fel-fel,
in Kálmán
61. Csak
v. alánlatot

amikor közölte Párisban, hogy az Egyesült Államok nem hajlandók Franciaországgal olyan szerződést kötni amelyet a világ összes többi nemzetei esetleg el nem fogadnának magukra nézve is. Ezzel aztán megindult a jegyzék-párbaj Páris és Washington között, amely párbajt ritkító drámai feszültség között zajlott le. Alkudoztak, fenyegetőztek, megsértődtek és kibékültek, csúrték-csavarták a dolgot, de Kellog bátran tartotta magát és a végén a francia és angol diplomáciai ravaszkodások ellenére is győzött. Nem engedte, hogy paktumtervezetének eredeti, világos és egyszerű szövegét jogi definíciókkal és különböző záradékformulákkal komplikálják. Fenntartás és minden hátsó gondolat nélkül kell a paktumot alá írni.

Angia azt szeretne volna például, hogy Egyiptomot és Indiát, amelyekhez legnagyobb érdeke fűződik, kapcsolják ki a paktumkötelezettségekből. Ezen az alapon azonban a Monroe-elvre való egyszerű hivatkozással Amerika is felléphetett volna hasonló igényekkel. De Kellog okosabbnak látta az ilyen gondolatokat magába fojtani. Egy általános háborúellenes paktum ugyanis komoly háborús veszély esetén sokkal kisebb jelentőségű volna. Viszint a Briand-féle ellenjavaslat, amely tele van „ha” és „de” szavakkal, azt jelentené, hogy a fától nem látszana az erdő és az egész egyezmény lenyege és értelme elhomályosulna. Éppen ezért Kellog hetszövevényesen nem sejtett mást, mint azt, hogy kitartott eredeti tervezete mellett.

Berlinben őszinte megértéssel fogadták a Kellog-javaslatot. De mikor Schurman amerikai követ Heidelbergben elismerő nyilatkozatot tett Németországnak a gyors és feltétlenküli csatlakozásért, a párisi külügyminisztériumban kitört az eddig visszafojtott idegesség. Megéreztek, hogy Kellog sarokba szorította Briandt. Mert az csak nem engedhető meg, hogy a világ szemében Franciaországgal szemben Németország legyen az, aki őszintébben akarja a békét és a kiegészítődést. Páris beadta a derekát és a paktum szövegéből kimaradtak a francia-amerikai barátságára, a támadó háborúkra, a Jomcorno szerződésekre és a Népszövetségre vonatkozó szentimentális és kétértelmű szövegek. Csak egyetlen mellékajtó maradt meg a szerződésben: a támadószándékú és szerződéseszerű fél elleni önvédelem. És bizonyos, hogy amikor Párisban aláírják majd a Kellog-paktumot, minden szem titokban ez elé a hátsó ajtó felé fog sandítani. És ezt a hátsó ajtót Kellog szándékosan hagyta meg. Nem csak azért, mert szemelőt tartotta az amerikai Monroe-elvet, hanem azért is, mert praktikus érzékével nagyon jól tudja, hogy a nemzetek közötti háborút épügg lehetetlen örökre megszüntetni, mint ahogy az egyes emberekből nem lehet a bünyöző ösztönt paragrafusokkal kiirtani. De, mint ahogy a büntetőparagrafusok korlátok közé szorította az egykori ököljog és a bünyözési hajlam kitöréseit, a Kellog-paktum is lassanként meg fogja barátkoztatni a népeket azzal a mentalitással, hogy nemesak harcolni lehet a hazáért, hanem a békének végéig való megőrzésével is lehet, sőt kell a haza javát szolgálni.

Orth. zsidó fiuinternátus Lőcsén

Német nyelv. reálgymnázium. Alapos iskolai kiképzés, intenzív nyelvtanítás (Német, francia). Talmud oktatás. Elsőrangú nevelés, gondos pedagógiai elügyelet. Modernül berendezve. Kitűnő ellátás. Tanév kezdete szept. 1. Kiántra prospektus. — Cim: Reich - Fiuinternátus — Levoca Kassa (Kosice) mellett Információval szolgál: a „SAFRUTH” könyvkereskedés, Cluj

Hirdessen az Uj Keletben

Bombamerényletet kíséreltek meg egy ujvidéki lap szerkesztője ellen

Ujvidék, augusztus 16. A noviszadi (ujvidéki) rendőrség titokzatos ügyben indított széleskörű nyomozást.

A Vidovdán szerkesztőségében ekrazit-bombákat találtak és minden jel arra mutat, hogy merényletet terveztek Jegyevics Dobroszláv, a lap szerkesztője ellen.

aki csak a véletlennek köszönheti megmenekülését.

Jegyevics Dobroszláv hétfőn reggel nyolc órakor ment be a szerkesztőségébe. Amint helyet foglalt íróasztalánál, észrevette, hogy a papirkosárból hosszú drótszálak nyulnak ki. Kiváncsian hajolt le és ekkor megröppentve

vette észre, hogy

a papirkosárban, a papír között, négy ekrazit-bomba van.

Azonnal jelentést tett a rendőrségnek, valamint a katonai parancsnokságnak. A helyszíni vizsgálat alkalmával megállapították, hogy a bombák ahhoz a típushoz tartoznak, amelyet hidak felrobantásához szoktak használni. A katonai pirotechnikusok véleménye szerint,

ha a bombák felrobbannak, az egész épülettömb a levegőbe röppelhetett volna.

A rendőrség erőlyesen nyomoz a titokzatos bombamerénylők kézrekerítésére

Ujabb áldozatokkal szaporodik a hontalanok száma

A tábla állampolgársági felebbezési bizottsága törli az állampolgársági listából mindazokat, akiknek felebbezésük nincs minden aktáival felszerelve

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 16. Az Uj Kelet tudósítójától). Az 1924 február 23-án szankcionált állampolgársági törvény tévedéseinek következményei egyre szomorubb arányokat öltenek. A törvény 56-ik szakasza, mint ismeretes, a következőket tartalmazza: »Román állampolgárok mindazok, akiknek 1918 december elsőjén Románia területén volt az illetőségük. Mindezek román állampolgárok maradnak, anélkül, hogy valamilyen formalításra volna kötelezve, ha csak jelen törvény szentesítéséig nem optáltak más állampolgárságot.

Ugyanennek a törvénynek a 64. szakasza éles ellentmondásban van az 56. szakasszal. Instanciákat és formalításokat állít fel ez a szakasz eredményezte azt, hogy mindazok, akiknek az 56. szakasz alapján teljes joguk van a román állampolgárságra, de valamely formalitást, amelyet a 64. szakasz ír elő nem teljesítették, kimaradtak az állampolgársági listából.

Am nem volt elég végigjárni az instanciákat és megfelelő idegekre menő formalításoknak. Ahhoz, hogy valaki hontalanná váljék, elég volt egy antiszemita diák vétőia is. Az antiszemita szervezetek az állampolgársági felebbezések ezreit nyújtották be a zsidók ellen. Így születek meg a hontalanok

légioi. És megkezdődött a felebbezések kálváriás utja. Annvi bizonyítványt igazolványt és dokumentumot kellett a felebbezéshez csatolni, hogy a szegény hontalan azt sem tudta, hol kezdje. Amikor már azt hitte, hogy aktái rendben vannak, értesítést kapott a táblától, hogy valamelyik irat hiányzik. Hosszas utániadás után, ha sikerült is ezt az iratot előteremíteni, kiderült, hogy ismét akadt egy hiányzó akta és valamelyik felebbezési fórum ismét értesítette a kérvényező hontalant hogy egyik, vagy másik aktája hiányzik.

Szerencse volt eddig, hogy a tábla nem kötötte terminushoz a felebbezésekhez csatolandó akták betérsztését és ha valaki nehezen tudta beszerezni egyik-másik aktát, ugy a tábla türelmesen várt. Most azonban jól informált ügyvédi körökből arról értesülünk, hogy a tábla felebbezési bizottsága elhatározta, hogy véglegesen törölni fogja az állampolgárok listájából mindazokat, akiknek felebbezésük nincs az összes szükséges aktákkal felszerelve. A tábla felebbezési bizottsága nem lesz tekintettel arra, hogy egyes aktáknak a beszerzése óriási akadályokba ütközik. s hogy hiába a felebbező minden igyekezete és jóhiszeműsége, önhibáján kívül, nem képes idejében pótolni a hiányzó iratokat.

Másfélmillió fontot investált a Keren Kajemet Paleszfinában

A Berlinben lezajlott cionista Akciónskomitee gyűlés egyik legfontosabb vitaanyagát, mint ismeretes, a Keren Kajemet ügye képezte. A Jewish Agency kérdésében hozott határozat évekig kihatóással lesz a palesztinai építőmunka tempójára és irányára. Ez a határozat főleg abban különbözik a Joint Palestine Survey Commission (szakértőbizottság) jelentésétől, hogy a Keren Kajemetnek biztosította Palesztina földjének nemzeti telepítések céljából való kizárólagos megvásárlását.

Ezzel a határozatával az Akciónskomitee megerősítette a cionista ideológia 30 éves gyakorlatát, hogy Erec Jiszrael földje a zsidó népé, amelyet soha senki nem vehet magántulajlonába csak örök bérletben. Ezzel a határozattal megerősödött a föld nemzeti értéke és megokozódott a Keren Kajemet jelentősége. A berlini ülésen beérjesztett jelentés már ennek a fokozott jelentőségnek és felelősségnek tudatában foglalkozik statisztikailag, száraz, számokkal beszélt számokkal az eddig elért eredményekkel és feltárja a közeljövőnek leg-sürgősebb teendőit. A jelentés szerint a megelőzővel 20.700 font visszaesést számjussal végződő év, összehasonlítva a tálat, amely jórésben az amerikai eredményeknek katasztrofális visszaesésére vezethető vissza.

Ebben az évben 115.300 egyiptomi öntért vásárolt földet a Keren Kajemet Erec Jiszraelben, amellyel együtt a palesztinai föld 1.401.320 egyiptomi fontot érő komplexumát tette a Keren Kajemet a zsidóság közös tulajdonává.

Jelentette a Keren Kajemet Jeruzsálemi főirodája egészen részletesen azokat a munkálatokat, amelyeket a föld felvásárlásért végzett. Egyszerű pusztá számokat közölt a jelentés minden kommentár nélkül, de ezek a számok jelenltek magát az objektív történelmet, a mely lépésről lépésre megdönthetetlenül jelzik Palesztina kolonistáinak sorsjavulását és Palesztina egészségessé vált földjének nacionalizálását.

Az elmúlt év a nehéz gazdasági helyzet következtében nem lehetett a nagy

földvásárlások esztendeje. Ebben az egész periódusban 17.519 dunammal nagyobbodott, a zsidó nemzeti föld. Jelenleg összesen 219.832 dunam föld a Keren Kajemeté a múlt évi 202.313 dunammal szemben, amely földtöbbletet 8.7 százaléknak felel meg.

Az újonnan vásárolt földek az egész ország területén megoszlanak. Júdeában Haldá, Rchoboth, Kesz Ciona, Petach Tikva, Machne Jehuda és Magdiel mellett vásároltak nagyobb földkomplexumot.

Szamariában Wadi Ara mellett, Erec Jiszraelben Nahalal, Jadjur, Medjdel, Seih Abrek közelében vásároltak kisebb nagyobb új területeket. A Jordán völgyében Zemach néven nagyobb földterületet vásárolt a Keren Kajemet, amely a Jordán völgyén való előhaladásnak jelentős stációja. A Kimereth völgyében vásárolt kisebb földterület hozzákapcsolódik az eddigi KKL földkomplexumhoz.

A városi telepítés elcsorban Tel-Aviv ban érte el részben a megvalósulás stádiumát, ahol az amerikai Palestine Corporation Economic útján felvett husz évre szóló 5 százalékos kölcsönrel az ugynevezett Sechunat Hacafo városrészen építésre alkalmas területeket készített elő a Keren Kajemet. Sechunat Borochoban és Jeruzsálem elővárosában nagyobb területeket vásárolt városi telepítés céljaiból.

A jelentés második része a bevételek és kiadások pontos számszerű közlésével kezdődik. Az Akciónskomitee sánálattal állapította meg a jelentésből, hogy bár minden lehető elkövetett a jeruzsálemi főiroda delegátusok szónokolt szétküldése által, az európai és az amerikai gazdasági krízis erősen éreztette hatását a KKL bevételein, amelyek kerek 20 ezer fonttal mutattak kevesebbet ebben az évben, mint az elmúltban.

A jelentés beszámol az egyes országok hozzájárulásáról, amelyek közül több 20—25 százalék visszaesést mutat. Erdély 1 százalékkal javult ebben a periódusban. Ez nem jelenti azt, hogy kielégítők az ezévi eredmények, hanem hogy a tavalyi is nagyon gyenge volt.

A jelentés a jövő munkája iránti javaslatokkal és tervekkel fejeződik be. A jövő évben a most elfogadott nemzeti politika nagyban befolyásolni fogja a Keren Kajemet egész fejlődését. A jeruzsálemi főiroda javaslatokat tett újabb nagyobb földterületek megvásárlására, amelyek nemzeti szempontból is rendkívül fontosak.

Kétségtelen, hogy legalább újabb 100.000 dunam földre van szükség, hogy elejét lehessen venni egy újabb gazdasági krízisnek, amely az utóbbi két évben szedte áldozatait. Ismeretes, hogy az Emekeb annak idején vásárolt 100.000 dunam föld milyen nagy lendületet adott az alljának a palesztinai gazdasági életnek és a galutban levő mozgalomnak is. Remélni lehet, hogy újabb 100 ezer dunam föld, ugyanilyen lendületet hozhat a mozgalomba.

A kétségtelenül rendkívül érdekes jelentés azzal végződik, hogy kizárólag a Keren Kajemet biztosított függ ma egész Palesztina gazdasági helyzete és a palesztinai bevándorlás újabb megindulása. Ha a galut teljesítette a vállalt kötelezettségeket Erec Jiszraelben szemben, akkor fénylegesen az lesz a Keren Kajemet, aminek a berlini A. C. ülés határozta: a zsidó nemzeti földpolitika egyetlen irányítója.

Amateurok, fényképeszek!
Fényképezési cikkeket a legolcsóbban **BERNAT** papíráruháznál, Piata Unirii 29. sz. alatt **szerezhetik be.**

soksz

(Bucuresti-Kelet tud.) Mint ismert, az elmúlt bukaresti ügybíró több hában magasabb ismert házkutatások elhúzódtak a közhit, hogy tanyegyei mival állanak a ban kiderült...-panama évekre visszamelyeket az el, föleg ma

Ha kö... a köny

Mint isme államvasutak rozta nemré nisztrációján Erre a reor kább szükség földi kölcsön utak bevé nyújtó pénz külföldi pénz bepillantást ügyvezetéséb hasanak ma Három hétt ba a külföldöttje; egy azonnal m ügyvezetésén mitriu közle te egyuttal szervezete át utóját.

Az ameri újabb franci koztak, akik a CFR köny jelenté a kü mai váraftat

A külföldi velési ada ellenőrzése hogy a va liók tinn

A szakértők tek be bizot munkálatok ban, hogy a megbízottak megállapítás lamvasutak munkálatok nyokat elége lyozzák me

A könyvs zésről azon vasutak ve bűnygyi ha

Az állam nak 20 m azonnal

A „cuvant százmillió l tól s a viss selő vett rés folyik s a l szenzációs l

(Bucuresti Kelet tud.) ma delután sításban sze fedezte fel l szakértő az sok száz m könyvek át tetta, hogy nem kontro

A külföldi szakértők sokszázmillió panamát fedeztek fel a CFR-nél

Husz magasrangú főtisztviselőt felfüggesztettek állásuktól. Szenzációs letartóztatások várhatók

Hamis vasuti jegyeket árusítottak a jegypénztárnál

(Bucuresti-Bukarest, aug. 16. Az Új Kelet tud.) Mint azt jelentette az Új Kelet, az elmúlt éjjel folyamán Zamfirescu bukaresti ügyész és Papadobol vizsgálóbíró több házkutatást tartottak a fővárosban magasállású főtisztviselőknél és több ismert közéleti személyiségnél. A házkutatások egészen a hajnali órákig elhúzódtak s az első pillanatban az volt a közhit, hogy e vizsgálatok a dambovitamegyei milliárdos petróleum-panamával állanak összefüggésben. Mára azonban kiderült, hogy ezáltal nem a petróleum-panamáról van szó, hanem újabb évekre visszanyúló óriási visszaélésekről amelyek az államvasutaknál követték el, főleg magasrangú tisztviselők.

Ha külföldi szakértők vizsgálják a könyveket

Mint ismeretes, Teodoresu mérnök az államvasutak vezérigazgatója elhatározta nemrégiben a CFR teljes adminisztrációjának alapos reorganizálását. Erre a reorganizációra annál is inkább szükség volt, mert Románia a külföldi kölcsön biztosítása fejében a vasutak bevételeit bocsájtja a kölcsönt nyújtó pénzesoportok rendelkezésére. A külföldi pénzesoportok azonnal szabad bepillantást kértek az államvasutak ügyvezetésébe, hogy tiszta képet alkothassanak maguknak a CFR helyzetéről. Három héttel ezelőtt érkezett a fővárosba a külföldi pénzesoportok első kiküldöttje; egy amerikai könyvszakértő aki azonnal megkezdte a vasut központi ügyvezetésének felülvizsgálását. Dumitriu közlekedésügyi miniszter felkérte egyúttal ezt a könyvszakértőt, hogy szervezze át a CFR egész adminisztrációját.

Az amerikai szakértőhöz rövidesen újabb francia és angol szakértők csatlakoztak, akik napok óta tanulmányozzák a CFR könyvvitét. Mint a „Cuvantul” jelenti a külföldi szakértők könyvstudiumai várattalan eredményekhez vezettek.

A külföldi szakértők bizonyos könyvelési adatok összehasonlításából és ellenőrzéséből megállapították azt, hogy a vasutnál már évek óta milliók tűnnek el az állam vagyonából

A szakértők azonnal igazoló irásokat kértek be bizonyos vonalépítési és javítási munkálatok elvégzéséről kiderült azonban, hogy a munkálatok elvégzésével megbízottak nem tudnak elszámolni s megállapítást nyert az is, hogy az államvasutak különböző osztályainál a munkálatokra vonatkozó összes okmányokat elégették, hogy ily módon akadályozzák meg a visszaélések felfedezését.

Letartóztatások előtt

A könyvszakértők a szenzációs felfedezésről azonnal értesítették az államvasutak vezérigazgatóságát ez pedig a bünyügyi halóságokat.

Az államvasutak vezérigazgatóságának 20 magasrangú főtisztviselőjét azonnal felfüggesztettek állásuktól.

A „Cuvantul” szerint évek során több százmillió lejt loptak el az államvasutaktól s a visszaélésekben igen sok tisztviselő vett részt. A vizsgálat nagy eréllyel folyik s a lap szerint a közeli napokban szenzációs letartóztatások várhatók.

(Bucuresti-Bukarest, aug. 16. Az Új Kelet tud.) Az „Adevarul” és a „Lupta” ma délutáni számukban részletes tudósításban számolnak be arról, hogyan fedezte fel Harry Mossie amerikai könyvszakértő az államvasutaknál elkövetett sok száz millió panamát. Mossie a könyvek átvizsgálása során megállapította, hogy az államvasutak egyáltalán nem kontrollálja az előállított vasuti

jegyek számát. A szakértőknek rövidesen sikerült megállapítani, hogy

lényegesen több vasuti jegyet nyomnak, mint amennyiről hivatalosan elszámolnak.

A szakértő azonnal rámutatott arra hogy a vasuti jegyek előállítása körüli fej-

lenségben keresendő a CFR milliárdos deficitjének egyik főoka. Eszrevételeiről azonnal jelentést tettek a hatóságoknak is és Zamfirescu ügyész, valamint Papadopol vizsgálóbíró a legnagyobb diszkreció mellett vezették be a nyomozást amely rövid időn belül szenzációs eredményeket produkál.

Csangesolint a mandzsuri japán katonai misszió beleegyezésével gyilkolták meg

Új alkotmányt kap Kína. Tibetet és Mongóliát is délkínai kormányzat alá vonják

Peking, augusztus 16. Egy Putmann Woole angol állampolgár, aki a kínai viszonyokat kitűnően ismeri, a napokban a pekingi japán követnek egy nyilatkozatot nyújtott át, amelyben azt állítja, hogy Csangesolint, az észak-kínai csapatok diktátorát, a mandzsuri japán katonai misszió beleegyezésével gyilkolták meg és főleg azzal a szándékkal,

hogy ezáltal elősegítsék Japánnak Mandzsuria okkupálására irányuló terveit. Ezzel egyidejűleg jelentik Nankingból, hogy a Kuomintang nagygyűlése, (a délkínai nacionalisták alkotmányozó nemzetgyűlése) tegnap véget ért. A nagygyűlésen a Kína ujjaépítésére vonatkozó tervek egész sorozatát fogadták el. A határozatok értelmében az egész kínai had-

sereget újjászervezik s a legfontosabb állami hivatalokat a Kuomintang fölti be kinevezés után. Határozatba ment az is, hogy egész Kína számára egy új alkotmánytervezetet dolgozzanak ki és Tibetet, valamint Mongóliát szintén a nacionalista kínai kormányzat hatalma alá vonják.

Megtiltják György görög exkirály monarchista propagandáját Romániában

Bukarest, augusztus 16. A „Lupta” közlése szerint György görög exkirálynak illetékes helyről azt tanácsolták, hogy ne avatkozzék be közvetlenül a görög parlamenti pártok harcába. A figyelmeztetés hatása alatt György exkirály eláll szándékától és nem fogja leadni drótnélküli távirón tervezett proklamációját. Az athéni kormány egyébként pontosan informálva van mindarról.

ami avolt királynak Bukarestbe való visszaérkezése óta történt, mert a bukaresti görög követ legelőnkebb kapcsolatban van kormányával. A „Lupta” értesülése szerint a görög választások lezajlása után az athéni kormány azt a barátságos kérést fogja a román kormány elé terjeszteni, hogy ne engedjenek egy barátságos állam

belső rendjének megzavarását célzó akció lebonyolítását román területen. A román kormány egyébként nincsen hivatalosan informálva ezekről a dolgokról. Bukaresti politikai körök természetesen veszik, hogy Románia magatartása ebben az ügyben nem lehet más, mint az egy barátságos államtól elvárható.

Hogyan folyt le az angol flottamanőver légi támadása London ellen

London, augusztus 16. Jelentettük, hogy az angol légi flotta a napokban tartotta meg hadgyakorlatait, melynek kapcsán behozonyult, hogy London nem védhető meg a bombavető-gépek támadásai elől. A légi támadás lefolyásáról a következő részletes tudósításunk számol be:

Száz meg száz sziréna bugott hétfőn délután hat órától kezdve, jelezve a London feletti nagy légi hadgyakorlatok kezdetét. Mindenki kicsődült az utcákra és főleg az olyan térésekre, ahonnan jobban lehetett látni a repülőgépek haboruját. A sötétség beálltával a Themse partjáról fényszórók százai világították be az égboltot kelet felé, keresve a horizonton a közeledő ellenséges hadirepülőgépeket.

Több mint háromszáz repülőgép vett részt a gyakorlatban és érdekes volt nézni, amint a fényszórók megvilágították az ellenséges repülőgépeket, amelyeknek nyomban el kellett tűnniök, jelelül annak, hogy a szárazföldi védőütegek lelőtték őket.

A feltevés az volt hogy egy keleti hatalom támadja meg repülőgépekkel Londont. A gyakorlatot London fölött kelet felől jövő sorozatos légi támadásokkal vezették be. Noha majdnem teljesen felhőtlen ég volt, nem nyújtott a repülőnek különösebb előnyöket, mégis egy órában belül hét támadást intéztek a repü-

lőgépek London ellen és a célpontokat a katonai repülőterek, a légügyi minisztérium, a parlament, a kaszárnyák, az arzenál, a bankok, a pályaudvarok és a nagy benzinkutak szolgáltatták.

Kezdetben hetven bombavető repülőgép támadott és hetvenöt elhárító gép becsajtkozott harcba.

A légügyi minisztérium megállapítása szerint a megkísérelt tíz támadásból nyolcat sikerült a védelemnek feltartóztatni és csak kettőnek sikerült rendelkezési helyére jutni. A harcirepülőgépek közül nyolcat löttek le. Este tíz óra után újabb harminckét óriási bombavetőrepülőgép érkezett London felé. A gyakorlat behozonyította, hogy alig 25-30 perccel a déli vagy keleti partvidék elérése után a támadó repülőgépek már London fölött lehetnek és egész rövid idő alatt körülbelül huszonhárom tonna súlyú bombát dobhatnak le. Tekintettel arra, hogy Londonban számos kitűnő célpont van, mindig a támadók vannak előnyben a teljes elhárítás még ismeretlen lévén.

London, augusztus 16. Újabb jelentések szerint a légiflotta gyakorlatai folyamán az elhárított tizenegy támadásból háromat tudtak csak megakadályozni. Hat támadás teljesen, kettő pedig részlegesen sikerült. A döntőbírósg megállapítása szerint százhárom bombavetőt és negyvenhárom elhárítót a gyakorlat folyamán lelőttek. A lapok szerint komoly

háboru esetén, ha a támadás élelőtőltesti municióval történik, ugy London teljesen romhalmazzá válik. Behozonyosodott, hogy a légi támadás London ellen semmiféle tulerővel nem akadályozható meg s így inkább a megtorló ellentámadásokra kell fektetni a főszlyt. Angliában a közvéleményben nagy aggodalom észlelhető, miérr is a légiflotta nagyarányu növelését követelik.

butor

vásárlás bizalom dolga

Ha jó butort akar venni, ne sajnálja az utat

Marosvásárhelyre

(Tg. Mures) és tekintse meg

Székely és Réti

Erdélyrészi Butorgyár Rt, hatalmas raktárai.

Büsendorfer, Stingl, Wirth, Hoffmann

zongora és pianó

gyárak képviselete.

Hiteles egyesének kedvözti fizetési feltételek

usztus 17.
Ebben az
dunammal na
eti föld, Je
nam föld
vi 202.313 du
földtöbbletét
aldek az egész
anak, Juda
a Ciona, Pe
ta és Magdiel
b földkom
mellett, Emek
ur, Medjdel,
ároltak kisebb
Jordan völgye
bb földterüle
net, amely a
aladásnak je
völgyében vá
hozakapcsoló
omplexumhoz
ban Tel-Aviv
valosulás stá
Paleszine Cor
felvett husz
blesónnel az
ifon városrés
leteket készi
Sechunat Bo
elővárosában
lt városi te
ze a bevételek
erinti közlé
skomitee saj
a jelentésből,
elkövetett a
usok s szóno
európai és az
erősen érezt
lein, amelyek
tatnak keve
nt az elmúlt
gyes országok
közül több
mutat. Er
ebben a pé
azt, hogy
nyek, hanem
yenge volt.
ája iránti ja
zódik be. A
ott nemzeti
olni fogja a
lést. A jeru
at tett újabb
vásárlására, a
ól is rendki
lább újabb
van szükség,
ni egy újabb
az utóbbi két
meretes, hogy
én vásárolt
nagy lendü
alesztinai gaz
an levő moz
a, hogy újabb
milyen lendü
ül érdekes
gy kizárólag
l függ ma
helyzete és a
bb megindu
a vállalt kö
ellett szem
lesz a Keren
A. C. ülés
földpolitika

21.000 vádlott egy pörben

A monstre-pör tárgyalását a krakói katonai gyakorlóterén tartják meg

Krakó, augusztus 16. Az elmúlt év szeptemberében fizetésképtelenné vált a lengyel állami hivatalnokoknak Nuzza név alatt ismert szövetkezete. A kereskedők és termelők, akik a szövetkezetnek árakat szállítottak, perbe fogták a Nuzát annak minden egyes tagját személyileg felelőssé téve a szenvedett veszteségért.

A Nuzának 21.000 tagja van és a szállítók kívánságára az ügyvedek valamennyi tagot perelték. Hónapokkal ezelőtt ki is írták a tárgyalást, de a lefolytatására gondolni sem lehetett, mert a 21.000 vádlott közül 6 ezer jelent meg.

A krakói polgári törvényszék épülete hasonló felvonulást vádlottakban sohasem látott. Minden folyosó megtelt velők, udvarokban, irodákban, tárgyalótermekben a Nuzza vádlottai szorongtak, akik ráadásul még azt is kérték a bíróságtól, hogy egyenként hallgassa ki őket. A bíróság a rendőrség segítségét kérte, hogy megszabaduljon a vádlottaktól,

akiket pedig maga idéztetett meg.

A Nuzza hitelezői azonban nem tájékoztak, bár nyilvánvalóvá vált, hogy ezekre menő vádlottakkal tárgyalást nem lehet tartani. Miután azonban a hitelezők törvényszerinti joga van adósa beidéztesét kérni, a bíróság úgy vélte megoldhatónak a fogas kérdést, hogy a tárgyalás színhelyéül a rzeszowi szaporokaszárnya óriási kiterjedésű gyakorlóterét jelölték ki.

A bíróság 62 ügyvéd és a tanúk részére fából készített tribünöket állított fel, a vádlottak 40 egymás mögött sorakozó hoszu padokon fognak ülni. Hogy mind a 21.000 vádlott zavartalanul juthasson el a tárgyalás színhelyére, a lengyel államvasutak igazgatósága 12 különvonatot állított be.

A nagyarányú intézkedések ellenére is a per tárgyalására aligha fog sor kerülni, mert a hitelezők ellen lüktetésre készülnek.

Két világjáró olasz

Jules Verne halhatatlan Phoggy Phileasnak szemmel láthatólag szaporodnak a követői. Tudja isten, mi bujt az emberekbe — egyik világjáró a másik követi. Össze vissza járják a világot. Phoggy Phileas bravuroz 80 napos körúját azért sikerült keresztülvinni, mert az időszámítási eltéréseken kívül az akkori összes haladott technikai eszközöket igénybevette. A mai világjárók meg a primitívseggükkel ágálnak. Hogy ők fűtülnek az oceanreptülőkre s egyebekre. S ugyáltszik nagy dolog lehet manapság lemondani a dicsőséges civilizáció nyújtotta összes kényelmekről. Minél primitívebb az eszköz, amellyel ezek a nyughatlan Ahasvérok bejárják a vén glóbuszt, annál nagyobb hírnév s dicsőség glóriázza rendszerint poros és napbarított fejüket. Láttunk már olyanokat, akik biciklin szántották végig a végtelen országutakat, az egyik gyalog izzadta végig a kilométerek ezreit, a másik a kutyáját is magával vitte és akadt egy hírvágyó francia mademoiselle, aki lovon poroszkált keresztül messzi országokon.

Az a két fiatal olasz, akik tegnap este ugyancsak világjárás céljából Kolozsvárra érkeztek, határozottan a progresszív jellemet képviselik a globetrotterek szaporodó szeptájában. Ezek ugyan is autón világjáróknak. De mon Dieu! milyen autón... Az embernek igazán megéssik a szíve ha ránéz. Valami tőporódott rozosza faalkotmány-féle. A színe határozottan bizonytalan. A közepén valami kormánykerékszerű dolog emelkedik ki belőle. De az is lehet, hogy az üléstámlával tévesztettem össze. Egyéb alkatrészeket nem sikerült rajta felfedezni. Valószínűleg el vannak dugva, nehogy ellopják őket. Hosszas vizsgálódás után, végül rájön az ember arra is, hogy az autó 4 kereken jár.

— Tip 1887! — mondja büszkén a világjáró cég egyik belfagya és melegen simogatja végig dióbarna szemével a cég kordéját.

Es mindjárt hozzát teszi, hogy mindössze három lépés. — Milyen sebességgel megy? — kérdelem bizalmatlanul.

— Tízennyolc kilométert tesz meg óránként. Ha jól van diszponálva... Néha megelégszik kevesebbel is. Öreg csont ez már.

Igy nézne ki tehát a mai Rolls-Royce és Cadillac öse. Bizony vigasztalan látvány. Vajjon hogy nézhetett ki a Neander-völgyi ember világjáró kortársa? Harmincezer esztendővel ezelőtt. Az emberek elfacsarodik a szíve, ha ilyesmire gondol.

De mutassuk be előbb a két világjárót. Az egyik loriétti Elio egyetemi hallgató. Jogász. Sisakszerűen lehajtott sapka van rajta és sárgás-zöld cserkészing. A poros s napbarított arcból meleg, dióbarna intelligenciát sugárzó szempár mosolyog az emberre. Az olaszon kívül csak a francia nyelvet ismerik valamennyire. Társa: Uccelli Gaudenzio foglalkozására nézve mechanikus és tinte egy 1500 defektus lelkes reperatora. Valamivel magasabb, mint a diák, szürke szemű vannak és valami kedves olasz-francia-román keverék-nyelven ajánlja megvételre a világjáró cég egyetlen, bevételi forrását képező képeslapokat az autót szépszámmal körülálló bámsz kiváncsiaknak.

— Mondja csak, maga fascista? — kérdelem kissé indiszkrétan a mechanikustól. Ez csudálkozó szemeket mereszt rám.

— Olaszországban mindenki fascista! Minthogy barátja nem hallotta az előző kérdést, hozzáfordulok.

— Hát tudja — hangzik a válasz — Olaszországban az ember csak úgy kap ülevélet, ha beiratkozik a ascista pártba... Ennyiben én is fascista vagyok — teszi hozzá és sokat mondóan mosolyog. Sietek megállapítani, hogy a cég tagjai között mélyreható világnézeti különbségek vannak. Hogy lehetett ilyen különböző elemekkel 35.000 kilométert együtt megtenni...

A diák egyébként nagyon közlékeny. Elmondja, hogy jártak Marokkóban, Algírban, Tunisban, Megjárták Tripolist, Egyiptomot, Szíriát, Törökországot, Palesztinát. Törökországban egy éjjel fey veres rablók támadták meg őket és társát a mechanikust két lövés érte karján...

— Es nagyon érdekes. De milyen az élet Palesztinában?

— Az arab nép nagyon piszkos. De a zsidó kolonisták... azok igazán szépen dolgoznak! Minden kolónián megvendéggeltek, etettek, itattak... Igazán kevés helyen fogadtak ilyen közvetlen kedves szeretettel...

Hiába, szeretjük a vándorokat. Hat különös-e, hogy a chalucok megvendégségbe fogadják és sorok után ze papp rák? A diák azonban nem igen látszik észrevenni, hogy én min tünődöm, és rendületlenül folytatja:

— Csak az angolokkal volt bajunk. Nagyon goromba emberek. Másfél font kauciót kértek tőlünk a határátlépésnél és mikor mi visszaköveteltük, Jeruzsálembe küldték...

— Mondja csak, fáláltak-e valahol az uton boldog embereket?

A kérdés szemmel láthatólag meglepi. Hosszan elgondolkozik és csak azután válaszol:

— Nem. Az embereknek mindenütt sokat kell dolgozni és a munka nem boldogít. (O. dolce far niente). Talán az algéri paraszt a leggazdagabb és a párisi francia munkás van leginkább megelégedve sorsával...

— Naplót vezet?

— Nem. De impresszióimról újságcikkekben számoltam be... Újságíró vagyok ugyanis...

— Igen? És mondja csak, kolléga ur, melyik lapnál dolgozik?

— Ó, nem lényeges. Vidéki lapoknál.

— Es hogy lehet újságíró, ha nem fascista? — firtatom.

A kolléga egy kicsit zavarba jött. Megint hosszas gondolkodás után válaszol.

— Én kalandokról szoktam írni, utitörténetekről szoktam elbeszélni. Ez érdeklő a közönséget. Az olasz népet — folytatja kissé tudományos hangon — nem érdekli a politika. Az olasz nép nem politizál.

Időközben a cég beinkasszálta mindazt, amit csak jízivü emberek elismeréséből értékesíteni lehetett. Felkapasz kodnak a kordéra, Izzalomteljes pillanatok következnek. Feszült várakozás ül ki az arcokon. Mi lesz most? A mechanikus úgy tesz, mintha kurblizna, a diák is gyanus mozdulatokat végez és egyszer csak általános elképedésre mozgásba lendül a különös jármű, lassan

Aranyér
Anusol-Goedecke

Több mint 25 éve a legbizs sibban bevált. Alkalmazása egyszerű. A fájdalom azonnal megszűnteti és gyógyítja a gyulladást sebek és vérző helyeket. Aralmas alkatrészek nincsenek. Reggel és este egy-egy Suppositorium lesz bevezetve. Minden gyógyszerárban és drogeriában kapható

Goedecke & Co. (Chemische Fabrik und Export-Unternehmen) Leipzig
Raktár: Heinrich Strasse 21, Bukarest, Str. General Berthelot 21.

de méltóságteljesen tovább tolyog és a két olasz, a fascista meg a másik szinte királyi göggel feszültek neki 1887-es típusu autójuk támlájának. Nem látták, hogy hátuk mögött részvételtjes számközzel mosolyogtak össze az emberek.

179L. **Háló vidék!** 179L.

A következő 7 tárgy asszonyok és leányok részére: 1 pár cipő, valódi talppal; 1 pár cerna harisnya; 1 pár selyem harisnyatartó; 1 doboz puder; 1 üveg kölnivíz; 1 kis üveg parfüm; 1 tubus ajakpirosító (kivéveit nélkül külföldi áru). Szállítunk az egész országba, utánvét mellett. Postaköltség 21 lei. — Különben sürgösen rendelést a következő címre:

Universelul Dorebantilor
Prelung Dorobanti 2. Bucuresti

HEBE

a legjobb gyógy- és borvizi részére; már 10 üveg rendelésnél is engrosárkban házhoz lesz szállítva. Megrendelőhely a főterakat és vezérképviseletnél: **Coloniale**

FISCHER
Calcea Reg. Ferd. 28-a. Varosi épület

Hirdessen az Uj Keletben

תלמוד תורה עם דרין א"ת" אנקלאר

Partoijuk a hitű zsidó part!

תקנה טוח עימת

Butor

-ta minden vásárló, mint a népszerűen díltá -sul minden fiatal pár mint az állásnévtűl administra -rik minden kereskedő, mint az elromlott aeroplán mo

aki butorszükségletét nem az iclodi iparos Jeschiva

asztalos műhelyében szerzi be. Mert amel -let, hogy szép, masszív, izléses, divatos és

olesó butort

vásárolt, egy a maga nemében páratlan zsidó intézményt támogat minden áldozat nélkül.

Cim: Atellerul de Tâmplarie „Thora im derech erac iclod, jud. Someș

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelb. Rt.
GLUJ, PIATA UNIRII 7. szám

Fiókjai: Dés, Dicsősémtárton, Gyulafehérvár, Marosvásárhely és Nagyváradon. — **Saját tőkái 85 millió lej.**

Affiliált intézetei: Tordaaranyos Vármegyei Takarékpénztár r.-t. Tordán, Alsófehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár r.-t. Nagyenyed, Udvarhelymegyei Takarékpénztár r.-t. Székelyudvarhelyen és Sz.-Kereszturon, Szászrégenvidéki Takarékpénztár r.-t. Szászrégenben és népbank r.-t. B.-hunyadon. — Mindenbankügylet legelőnyösebben végez. — Engedélyezett devizahely. Arurak árai a vasut mellett. **Betéteket elfogad**

IRÓK
Stefan Z...
élete

Stefan Z...
venedik év...
irtak róla...
madik iroda...
Ervin Rieger...
tet Stefan Z...

Rieger sa...
és dolgozta...
vetlenségge...
róla és mi...
1880-as éve...
fel. A cs...
ben állott...
voltam am...
struálható...
ezt az ősi...
jellemzte...
a fiatalokn...
vátozott...
lemzi Rieger...
melyből Ste...

Stefan Z...
ból származ...
országban...
kedett be...
múlt és tap...
ru avatta...
a háboru...
nem mint...
aki előbb...
lassan érle...
fághéke...
írja Jeremiá...
az igazgyör...
»Lényem...
a költő. —
kötő kedve...
től kezdve...
pott színek...
egy-egy sor...
szünik. Mind...
szerűség és...
Amit Zweig...
alkalmazhat...
a dolgokat...
öket». Nove...
lússá fejlőd...
vet adja és...
a szenvedé...
zoja meg e...
egymástól...
Párhuzam...
egységesítő...
világ építő...
Hölderlin, K...
kai világgal...
tojewsky k...
nova. Stend...
iák. Kissé...
lemzésekb...
művészerk...
gven s saí...
mérőfokán...
Stefan Z...
hogy a költ...
jelentősége...
foglalkoz...
megelőzte...
tartják, me...
den irás...
fiai szemm...
munkán leg...
ben is Sa...
Kranze (Ko...
ve öleli...
már prózáb...
zik. A...
könyve. »E...
Amok és...
(Felzaklatot...
regénvszeri...
szerelme...
irodalmi al...
székevény...
íródtak: »...
»Leparella...
lagorái» cin...
tűnök. Leg...
ban írt. Vá...
legendája...
hasonló n...
tet himnusz...
és a csodá...

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és lánás zsidóság napilapja.
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő: Jámbor Ferenc.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

— **Costarica belép a Népszövetségbe.** Genfből jelentik: Costarica délamerikai köztársaság jegyzékben tudatta a Népszövetség titkárságával, hogy a Monroe-elv fentartásával belép a Népszövetség tagjainak sorába.

— **A török külügyminiszter látogatása Budapesten.** Budapestről jelentik: A pár nappal ezelőtt Budapestre érkezett Tevfik Ruzsdi török külügyminiszter a mai nap folyamán meglátogatta Bethlen miniszterelnököt és Valkó külügyminisztert, akikkel aktuális politikai kérdésekről folytatott beszélgetést. Tegnap Budapest főváros a török külügyminiszter tiszteletére estélyt adott, melyen Valkó is megjelent. A török külügyminiszter ma reggel Valkónál reggelint, Bethlennél pedig vasorán jelent meg. Tevfik Ruzsdi az Est munkatársának nyilatkozatot adott, a melyben kijelenti, hogy Törökországnak Magyarországhoz való viszonya felettébb barátságos. A külügyminiszter szerint Törökország úgy Jugoszláviával, mint Németországgal eléggé jó, sőt barátságos viszonyt tart fenn, mely, ha ezt az események menete megállapítja valószínűleg szerződésben fog kimondani. Kijelentette még a külügyminiszter, hogy Törökország viszonya egyik európai állammal, sőt Amerikával sem feszült.

— **Házasság. Lázár Margitka Cluj és Grosz Márton Cluj.** Budapest e hó 19-én, vasárnap délután 4 órakor tartja esküvőjét Clujon, az ort. izr. nagytemplomban.

Minden pénz! megér a Dr. NOSEDA szappantartó, mert nem bosszantja az ikocsnyásodott szappan

— **Megszűnt a Fliegende Blätter.** Münchenből jelentik: A Fliegende Blätter, Németország elgrégebbi és leg-híresebb élelapija, nyolcvannegyedik év folyama után a napokban megszüntette megjelenését.

— **Az Amsterdami olimpiász bevétel.** Amsterdamból jelentik: A nemrég lezajlott amsterdami olimpiáson, mint a statisztikai kimutatás közli az eladott jegyek után 1 millió 187 ezer 500 holland forint tiszta bevételt számoltak el.

— **Órákon át könnyezett egy angol község minden lakója.** Londonból jelentik: Néhány nappal ezelőtt egy kis angol községben különös esemény történt. Bogshotban, a község valamennyi lakója könnyes szemekkel járt az utcán. De nemcsak az utcánjárók sirtak, de sirtak azok is, akik otthon a lakásaikban ültek. Szakadatlanul hullott a könnye órákon keresztül Bogshot minden lakójának. A különös eseménynek néhány órával később kiderült a magvarázata. A község közelében a katonai gyakorlatok folytak s a gyakorlatok az úgynevezett könnyefakasztó gázzal maróviroztak a katonák. A gyakorlat alatt szél kerekedett és a gázok így jutottak el Bogshot fölé és riktak meg órákon keresztül a lakókat. A kis angol község könnyezésre kényszerített lakói egyébként nem nyugodtak bele abba, hogy most már tudják, hogy miért sirtak, hanem számos följelentést adtak be a katonai vezetőséghez a könnyefakasztó gázzal történt balesetek miatt.

Hirdessen az „Uj Kelet”-ben

Berlinben felismerték a száműzetéséből visszatért és a német fővárosba emigrált Trotszkijt

BERLIN aug 16 A Chicago Tribune jelentése szerint a száműzetéséből nemrég visszatért Trotszkij, volt külügyi népbiztost Berlinben felismerték. Hír szerint Trotszkij a moszkvai hivatalos lényezők beleegyezésével hagyta el Szovjet-Oroszország területét. Trotszkij emigrációja előtt fogadalmat tett, hogy semmiféle propagandát nem fejt ki a jelenlegi szovjet-rezime ellen s berlini tartózkodása alatt kizárólag irodalmi működést fog kifejteni.

Rifogták a Szamosba fulladt kolozsvári banktisztviselő holttestét

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 16. Az Uj Kelet tud.) Az elmúlt években szomorú statisztikák készültek arról, hogy a Szamos hány áldozatot követelt a fürdőzésen folyamán. Ezzel szemben az idén csodálatosan egyetlen fürdési baleset sem fordult elő tegnapig, amikor megtörtént az első szerencsétlenség.

Agoston Jenő, a Mezőgazdasági Bank tisztviselője volt az első áldozat. Alig négy héttel ezelőtt tartotta meg esküvőjét egy fiatal kolozsvári urilánnyal. Tegnap délután felségével s egy kisebb társasággal a Szamos-gáthoz ment fürdőzni. A nagy hőség miatt többszáz ember lepte el a fürdőhelyet. Agostonék egész délután jókedvűen lubickoltak a Szamosban és csak este nyolc órakor tett célzást a társaság valamelyik tagja arra, hogy haza kéne menni.

Agoston Jenő hallani sem akart erről és eltűnt újra a fürdőzők tarka tömegében Agoston nem tudott uszni s ezért nem is merészkedett el a sekély vizű parttól. De szerencsétlenségére a fatális percben egy hullám elragadta és besodorta az öt méter mélységű vízbe. Amikor a szerencsétlen fiatalember kétségbeesve kiáltani kezdett, a fürdőzők nagy zajától senki nem hallotta kiáltását. Hozzáértőzői csak akkor

vették észre, hcg eltűnt, amikor már mindannyian felöltöztek. Csupán Agoston ruhái maradtak ott gazdátlanul. A nap lenyugodott s már csak kevesen maradtak a fürdőzők közül, úgyhogy nyilvánvalóvá vált a szerencsétlenség. Agoston nevét kezdték kiáltani. Fiatal felesége kétségbeesve szólította, de mindhiába. Már kilenc óra is elmúlt és minden reményt fel kellett adni.

— Hol vagy? hol vagy? hangzott szivbe markolón a kiáltás még egyszer a fiatal asszony ajkáról, aki ezután elájult.

A szerencsétlenül járt fiatalember hozzátartozói és barátai a rendőrség segítségével egész éjjel kutatták a víz medrét. Ijesztő volt, amint az éjszakában imbolygó lámpák mellett megtört szivű rokonok és barátok a víz alá merültek, hogy a holttestre bukkanjanak. A parton síró asszonyok várták az eredményt, de hiába. Ma délelőtt a tűzoltóság vonult ki csákányokkal a szomorú helyre. Turajt készítettek és ennek segítségével keresték Agoston Jenő hulláját.

Végre ma délután egy órakor eredményre vezetett a kutatás. Egy Mester János nevű fiatalember akadrt rá a holttestre. Mester egy csáklya segítségével bocsájtkozott le a vízbe és pár másodperc után a tutajra vonszolta. Agoston Jenő élettelen testét.

— **A legújabb rómi-vicc.** Hárman rómiznek a kolozsvári City-kávéházban. Azt mondja az egyik:

— Tudjátok, hogy ki volt a legelső erős rómijátékos?

— ? ? ?
— A fekete holló. Mert ő folyton csak kopogott...

Nyomban megkapta a választ. A másik visszakérdezte:

— És tudod, hogy ki volt a leggyengébb rómijátékos?

— ? ? ?
— Löwenstein, a belga barkár. Mitygárt az elején kiesett...

— **Véres verekedés banditák és rendőrök között.** Ploiestből jelentik. Tegnap délelőtt Ploiest egyik főuccáján nem mindennapi botrány játszódott le. A Mihali Kogalniceanu-u. reggel 5 óra tájban négy részeg ember, akik közül három katona volt, az egyik pedig civil, véres verekedést rendezett. A szomszédos házak lakói felébredtek a kora hajnali verekedés lármájára és rendőro kért futottak, akiknek egy három tagból álló őrse azonnal meg is jelent a helyszínen. A rendőrök heves kézitusát kezdtek a verekedőkkel, akik rendkívül szívesen, botokkal próbálták magukat

védeni. Végül a rendőröknek sikerült megfékezni a verekedőket és letartóztatták a négy embert, akiket a rendőrség fogházába szállítottak. A vállomások alapján megállapították, hogy mindnégyen motórius zsebtolvajok, a kik éppen egy 15.000 lejes zsebtolvajlás zsákmányának elosztásán verekedtek össze. Mindnégyüket az ügyészségre szállították.

— **Megjelent egy új találmány zsidó naptár,** amely egyetlen lapra nyomtatva 152 évre (80 évre visszamenőleg és 72 évre előre) szól. E naptáron, amely magvarázattal van ellátva, mindenki könnyen eligazodhat és így egész életre el van látva pontos naptárral. Különösen nélkülözhetetlen rab birkák, dajnokoknak, saktereknek és ügyvédeknek. Megrendelhető Farkas Mártonnál Cluj, Str. Marinescu 26. vagy az Uj Kelet könyvosztályánál Cluj, Str. Baron L. Pop 10. Ára 20 lej.

* **Román, angol, francia, német, magyar, olasz, szláv fordítások.** — Levelek, kérvények, periratok, tudományi cikkek stb. Másolások sokszorosítások. Dr. Mandel fordítóiroda Cluj, Str. Ratiu (v. Kötő-u.) 3. szám. Telefonos, műszaki, közgazdasági, irodalom 831.

Első romániai orth. izr. leányotthon és internátus

Szeptember hó 1-én nyílik meg Oradeán (Nagyváradon) külföldi mintára a város központjában, parki ozt, szép kertes ur magánházban internátusom. Intelligens szülőik leánygyermekel részére. Olcsó ellátás, szigorú családi nevelés, elsőrangú tanári felügyelet és oktatás, kézimunka, zene és idegen nyelvek. Kitűnő referenciák. Komoly érdeklődőknek prospektust küldünk. Mitan az eddigi jelentkezések folytán a folyó évre már csak korlátolt számban vétetek föl növendékek, kérem az ezután jelentkezések mielőbbi eszűzését. B járó leánytanulók is zene-, idegen nyelvek és kézimunkaoktatást nyernek. Német házi nyelvi

Schwartz Menyhért, Oradea (Nagyvárad), Str. I. C. Bratianu (Szaniszo-u.) 13.

— **Orvosi hír.** Dr. Farkas Imre, a wieni Ortner-klinikán specializált belgyógyász rendelését Remmer-palotában, Wesselényi-u. és Korvós-u. sarok megkezdte. Belgyógyászati laboratórium, belgyógyászati Röntgen-diagnosztika. Rendel 3-tól 5-ig.

— **Eljegyzés.** Brüder Ili és dr. Somogyi Ferenc Simleul Silvaniei jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

— **Angheliescu miniszter Déván.** Déváról jelentik: Angheliescu közoktatásügyi miniszter augusztus 14-én délelőtt 11 órakor a gyorsal Dévára érkezett. Az állomásan a hatóságok képviselői fogadták. Egyenesen a Tanítóképzőbe hatatott, ahol a tanítók nvári kézmunka tanfolyamának folyt az évzáró ünnepélye. Angheliescu miniszter beszédében megelegedésének adott kifejezést s többek között azt is hangsúlyozta, hogy mindaddig, amíg az országban az ipar az idegenek kezében lesz, adig a román nép igazában nem lehet gazda (stápan). Angheliescu következetesen minden évben megjelenik ezen a tanfolyamzáró ünnepélyen s rend szerint mindig meg is ismétli eme kijelentését. Hogy kit ért »idegen« alatt, azt a miniszter külön nem körvonalazta beszédében, mi azonban teljesen világosan értjük, hogy az idegenek alatt mindig rólunk, kisebbségekről van szó.

— **Csalás és sikkasztás gyanújával letartóztatták egy dévai vendéglő al-bérlőjét.** Déváról jelentik. A város tulajdonában levő Népkerti vendéglőt két dévai tekintélyes polgárember bérelte ki, akik egy bánáti, Szabó Lajos nevezetű albérlőnek adták ki a vendéglőt kezelés végett. Szabó Lajos azt a két hónapot, amíg albérlőiben birta a vendéglőt, arra használta fel, hogy sikkasztással és csalással magának vagyont szerezzen. Szabó ugyanis a Népkerti vendéglő számlájára Déva mindnem összes kereskedőjétől vásárolt valamit. A kereskedők azt hitték, hogy a főbérlők fogják kiegyenlíteni a tartozásokat s ezért készséggel hiteleztek Szabónak. Csak a napokban jöttek azourban arra rá, hogy Szabó a maga szakállára csinálta az adósságokat, miért is sikkasztás és csalás miatt feljelentést tettek ellene. A kérdéses összegek összesen mintegy 150.000 lej tesznek ki. Szabót tegnapelőtt letartóztatták és bekísérték a dévai ügyészség fogházába. Az eljárás ellene folyamatban van.

A legszebb legolcsóbb legelegánsabb

nyomtatványokat

megrendelhetni a

Cartea Românească

nyomdai műintézetnél — Cluj
Calea Dorobantilor No 14-16.

Kérjen árajánlatot

* **Az «Ezra-könyvtár» felhívása.** Az Ezra vezetősége elhatározta, hogy könyvtárát, amelyet mindenkor minden érdeklődőnek készséggel bocsátott rendelkezésére, a nyár folyamán teljesen reorganizálja és kibővíti a zsidó irodalom legújabb könyveivel. A reorganizálás előfeltétele, hogy mindazok, akik a könyvtárból könyvet vettek kölcsön, azt haladéktalanul beszállítsák. A kölcsönvett könyvek Friedmann Amália könyvtárosnak (Optica-cég, Egyetem-u. 1.) adandók át az üzleti órák alatt bármikor.

Egyszeri próbahasználat meggyőzi, hogy a **Dr. TISCHLER-Creme** a legökéletesebb arckenőcs. Artalm-sanyagokat nem tartalmaz. Kapható mindenütt.
Főlerakat: Osváth
gyógyszertár — Târgu-Mureș

REUBENI, a zsidók fejedelme

Írta: Max Brod

Egy 50.000 emberből álló erőteljes és harci tapasztalatokban bővelkedő hadsereget fog a szultán ellen küldeni, hogy erőt a ti erőttökkel egyesítve, visszaszeresse Konstantinápolyt, egész Görögországot és a szigeteket, Jeruzsálem és a Szentföld pedig, ha közös harci erővel meghódítottuk, a Messiásnak és Jákób nemzetiségének birtokába jusson". Hogy sikeresen győzzék le a törököket, ahhoz az ő bátyjának (így folytatta a követ), hajókra és ágyukra, továbbá ágyuöntőkre és mérnökökre van szüksége, amit a pápától kér. Mert az ő országukban nincs tűzérés és csak ebben az egy pontban, mely minden esetre nagyon fontos, nem veheti fel törzsének hadserege a versenyt a törökökkel. Továbbá kéri a pápát, hogy engedjék meg a keresztény országokban lakó zsidóknak, hogy hadiszolgálatért folyamodhassanak és ügyes katonákká képezhessenek ki magukat, mivel ennek a segédsapatnak is jó hasznát vehetik a pápai hajókon az izraeliták ellen folytatott harcban. A keresztények és zsidók ezen közös háborúját senki sem méltóbb támogatni, mint Viterboi, a nagy filozófus, aki tud's műveiben a kabala egyes részeit lefordította és megmagyarázta és kimutatta némelyik résznek a keresztény tanokkal való azonosságát és ezáltal a maga személyében felvette a közös keresztény-zsidó harcot a hitetlenek ellen. Reubeni most eszébe juttatta a biborosnak egyik híres beszédét, amelyben a lateran zsinat alkalmából felszólította a törökök elleni kereszties háborúra, továbbá hivatkozott egy másik nagy beszédre, melyet San Agostinó templomában tartott azon alkalomból, hogy megérkezett Egyiptomnak és a Szentföldnek a törökök által való elfoglalásának a híre, mikor is ő Franciaország, Anglia és Spanyolországok a pápával való szövetségét sürgette a retlenekes ellenség kiűzésére. Ezen szövetség megkötésének ideje most elkövetkezett, a veszély most fenyegetőbb, mint valaha. „Az sem ismeretlen előttünk, hogy öszentsége tanácsára és buzdítására ama nagy festő, az emberiség disze, Raffael Sancio, kinek korai halálát mindnyájan gyászoljuk, a pápa egyik lakosztályának falát egy freskóval díszítette, mely a szaracénok feletti tengeri győzelmet ábrázolta Ostia mellett és ezáltal öszentségének a közeli veszélyt és a kereszties hadjárattal szemben való kötelezettségét folytonosan szeme elé tartotta. És hogy mindezt még sürgősebben és még halaszthatatlanabban kifejezésre juttassam, te magad voltál az, Reverendissime, aki IV. Leó pápának képmását, aki ezt a győzelmet aratta, X-ik Leó pápa képével helyettesítetted, aki azon festmény megfestése idejében élt. Eg kiseretének egyikétől odafestették az akkori Giulio de Medici biborost, a mostani VII. Kelemen, amint holdogan ül Péter széken, és a képen tanuja azon dicső cselekedetnek, melynek sürgős megisméllését óhajtom mostani előterjesztéssel. Így tehát azt kívánjuk, hogy mindketten megérjük közös kívánásunk beteljesedését. Isten segítségével, nemsokára, még napjainkban!”

A biboros azon szavakkal kezdte válaszáat, melyeket minden pápa elmond, mikor győzelmi menete alkalmával a zsidó vének az Agyalhidon átnyújtják neki a szentírás-tekercset: Confirmamus, sed non consentimus. Így ő is kabalisztikus művekkel való foglalkozása közben Krisztus megváltására akart rámutatni és a zsidók által tagadott értelmet akarta meg erősíteni, nem pedig a szentírás téves zsidómagyarázatát akarta elősegíteni. Ami azonban a követ többi szavait illeti, melyek egy böles és felvilágosodott szellemről tesznek tanúságot, ezekben tökéletesen igazat ad neki és semmit sem látna szivesebben, mint egy bátor király segítségét, akinek kézírását lesz alkalma átadni Öszentségének azon iratokkal együtt, melyeket portugál kapitányok csatoltak hozzá, melyeket a követ szintén átadott és amely irások megadják a kívánt felvilágosítást az ujonnan felfedezett zsidó

királyi birodalomnak, Chabornak berendezkedéseiről és harci képességeiről. Nyilvánvalóan ez az elvesztett törzseknek ugyanazon országa, amelyről Methodius is beszél „De fine mundi” című művében és Nagy Sándor történetében, mely e szavakkal kezdődik: „Sapientissimi namque Egyptii”, továbbá Akkon biborosnak „Jeruzsálem története” című munkájában is említés van róla. Az egyháznak minden írása megegyezik abban, hogy ezeket a törzseket először Salmannassar vezette fogságba, majd Nagy Sándor egy olyan vidéken helyezte őrizet alá őket, melyet úgy jelölnek, hogy „intra Montes Caspios”. A szentatyja mélyseges örömmel hallotta a követ varálla megjelenéséről szóló hírt, akinek tervei annyira egyeznek az ő jól megfontolt szándékaival egyrészt a törökök elleni harc, másrészt a francia királlyal és a császárral kötendő béke és egyezés kérdésében is, akik eddig öszentsége márhetetlen fájdalma elkeseredett küzdelemben állottak egymással Olaszország területén. Hogy személyesen hallgassa meg a nagy Pontifex szájából jövő nézeteket, a követet ünnepélyesen meghívják a Vatikán épületébe. Sem Reubeni léber beszédét, sem a biboros tökéletes cicerói latinsággal megszerkesztett beszédét nem fordították le, a megbeszélés nyelvét nyilván előbbi beszédekben intézték el egymás közt.

Mindkét oldal kísérete csendben, de helyenként élénk tekintettel és mozdulatokkal fejezte ki, hogy a beszélő gondolatait élénken követi.

7.

A csendes, kis Belvedere-kertben úgy virágoztak a narancsfák, hogy a tavaszi napban csillogó márványszobrok fényét is felülmúlták. Itt várakozott Reubeni Egidio kíséretében a pápára. A Vatikán Damazus-udvarától vezető hosszú uton csupa készülőben levő épület, óriási csarnokok, egy tornátér és egy park mellett haladtak el. Mindenik épületben volt. A pápa be akarta talán mutatni látogatójának ezeket az óriási terveket, melyeket elődje példájára építtetett, hogy meggyőzze őt világot átfogó nagyságának méreteiről? Reubeni azonban fel sem nézett, elgondolkozva ment a biboros után. A Belvedere-kastély nyugalmat sugárzó épületénél pillantott fel először. Egyik sarokban egy árvas faszor végén állott a világ csodája, a körülbelül két évtizeddel ezéltt romok alól kiásott Laocoon-csoport. A szart vonzhatta a férfi halálós fájdalomtól eltorzult arca, mert közelebb ment a szoborhoz és sokáig nézegette.

„Benne volt mérészség” — fordult Reubeni a biboroshoz — szembeszállni Istene akaratával!

„Pedig igaza volt, mikor elhajította lánzsáját” — mosolygott Egidio. „Es mégis jötték a kigyók”.

A szar komoly maradt, ijesztően sovány, fekete arcán Laocoon fájdalma mak sápadt visszfénye tükröződött. „Ennek a veszélynek tesszük ki magunkat. Ez a szobor ott kellene, hogy álljon figyelmeztetésül minden politikusk szobájában.”

A biboros most hallgatást jelezve, aikára tette ujját.

Egy titkos ajtó nyílt fel, az egyetlen ajtó, amelyet a pápa közvetlen elődje, az északi származású Hadrián, a pogányok ellensége nem falaztatott be az »istentelen képekkel» teli udvar ajtóit közül. Nem lehetett volna a most uralkodó pápa szellemének ellentmondóbb cselekedetet kitalálni, mint egy ilyen kicsinyes befalazást. Uralkodásának nehéz gondokkal teli, rövid ideje alatt azonban nem tudott még minden intézkedést megsemmisíteni, amellyel Hadrián Róma jókedvű lakosai előtt népszerűtlenné tette magát.

Fordította: dr. Hamburgné Becski Irén

A pápa egyszerű, fehér köpenyszerű ruhát viselt. Szép és tekintélyes férfi volt: nem az az okos és kissé kíváncsi tekintetű, szakálltalan ifjú, amilyennek Raffael megfestette. Méltóságos tartása, telt, élénkvonású arca és dus szakáll inkább annak az ideálnak felelt meg, mellyel az antik filozófusok szobrai fejezték ki az erőteljes és egyúttal böles férfiasságot. S nem volt benne semmi az aggyavánból. Fehér szakáll, mely fehér bajuszával takarozott, még szép barna volt az arca körül. Szemei ifjai álmodozással pillantottak maguk elé. Mikor Kelemen közeledett, a követ és a biboros térdei hajtottak. De a pápa elragadó kedvességgel utasította vissza hódolatukat. „Kedves fiaim” — kézenfogta őket és élénken megindult velük egy közeli kertü ut felé, mely egy szép, árvas térből folytatódott. Egy csobogó szökőkút szemben félkörben néhány márványszék várakozott. A pápa itt ültette le őket. Ha már a biboros modora is udvari könyvedségtü volt, úgy Kelemennek minden mozdulata gondolkodásának előkelőségét és elfogulatlanságát fejezte ki, valóságilag elragadó módon. Csak az emberi érték és a természetes tehetség szerint értékelem az embereket, ezt lehetet leolvasni világos, szemöldökei fölött szép domborodásu, magas homlokáról. Ennek a magasztosan szeretetreméltó egyéniségnek láttára meg lehetett érteni a nép ujjogó lelkesedését, mely »Palle, Palle!» kiáltással helyezte Kelemen pápa megváltásakor, ennek a gazdag és életörömmel teli Medicinek a címerét San Pietro kapujára.

„Sohasem láttam még harcos zsidót” — kezdte beszédét elfogulatlanul a pápa. Most látok ívet először. Es nem vagyok még tisztában azzal, hogy mit értek iránta. Eddig mindig azt tartottam leegkiválóbb erényüknek, hogy békésen és fegyverek nélkül élnek és a prófétáknak azu beírsolt napjai után vágyakoznak, amikor az ökor és az oroszán békésen egymás mellett főgnak legelni. Es elég lesz egy gvermek az őrizetükre. Es az oroszán is füvet fog enni, mint az ökor. — Kelemen mosolygott, mintha nem tudná a füvő oroszán elközelni. Egy görög, vagy egy római írónak nem jutott volna ilyen izetlen hasonlat az eszébe! Láthatóan felvidult és anélkül, hogy súlyos szavai teljesen megfeleltek volna arca vidám kifejezésének, tovább folytatta: »Elérni a béke birodalmát, mely megjósoltatott, az egész világnak békét adni. — Nincs ennél foróbb kívánságom. De Franciaország és Spanyolország évtizedek óta véres csatamezővé és romhalmazzá alacsonvították országunkat. Melviknek kívánunk győzelmet? Bármelyik győz is: a győző a mi hátunkból fog szíjat hasítani. Ha győz, nem nekünk, hanem ellenünk győzött. Ha azonban egyik sem győz e kettő közül, ez azt jelenti, hogy változatlanul tovább táncolnak a mi hátunkon, éveken, vagy talán évtizedeken keresztül, mindaddig, amíg városaink nem különböznek már a mezőktől, mezőink pedig olyanok lesznek, mint a puszták. Így nemcsak az emberszeretet, hanem az okosság is azt tanácsolják, hogy olyan békét kívánjunk, amelyben egyik fél se győzzön, hanem közös megegyezéssel jöjjen létre. Béke, béke után vágyakoznak az emberek. A föld öle azonban, úgy látszik, elégedetlen az eddigi vérengzésekkel és új háborus néptörzseket dob ki magából. Ime, egy zsidó hadsereg az ismeretlen Keleten, ahol man egykor a tatárok, szeldzsukok és más harci törzsek származtak!»

Reubeni azon nézetét tolmácsoltatta a biboros után, hogy politikájának végső célja ép úgy a világbéke és az általános szeretet, mint ahogy a próféták hirdették. »De ez a szeretet mind-

addig nem kövözhetik az emberek szívébe, ameddig egy nép úgy szét van szórva a többiek között, mint a zsidó, mely az idegen uralomnak és ezzel ezzel együtt a gyűlöletnek van folyton kitéve. Olaszországgal is hasonlóképen áll a dolog. Ez az ország is majdnem védtelenül van kiszolgáltatva a környező fegyveres óriásoknak. A védtelenség pedig annyit jelent: hogy gyűlölik és ő visszagyűlöli, hogy ily módon sokasítsa a harag mértékét a világban és hátráltassa a béke birodalmának bekövetkezését».

A pápa élénken vetette közbe: »A harcoló óriásokat semmivel sem lehetne biztosabban kibékíteni, mint azzal a hírrel, amelyet ön hozott, hercegim. Egy 50.000 főből álló hadsereg, mely a pápák régi terve szerint a Szentföldre induló kereszties vitézeknek rendelkezésére állana és őket győzelemre segítené, egy csapásra felénk fordítaná a keresztényiség és Európa nagy ellenségeinek figyelmét, akik ellen eddig csak jó prédikációkkal védekezünk és néhány jó velencei hajóval támadhatjuk őket. Az én indítványom, hogy Károly király és Ferencz Károly békét kössenek egymással és erejüket Szolimán ellen egyesítsék, nem lenne többé pusztá indítvány, hanem egy hadsereg. Es csak hadseregek számítanak». A pápa felállott, járkálni kezdett. Aztán Reubeni felé fordult, még mindig barátságosan, de olyan előtétmentes okossággal, szinte egy kis ravaszsággal arckifejezésében, hogy aki látta, egyszerre megértette, hogy miért mondta róla egy római követ a császárnak, hogy a legfőbb pap »a legkiszínerhetlenebb ember a földön és telve van titkos írásjelekkel, mint senki más a világon». Alapjában véve mind egy, hogy az ön hírei tuloztak-e vagy sem — mondta a pápa, de hirtelen abbahagyta, hogy a dolgot egy másik oldalról világítsa meg — »magam is elég hosszú ideig voltam legátus, hogy tudjam, hogy megengedett eszköz nemcsak az ellenség erejéről kedvezőtlen híreket hozni forgalomba, hanem az is, hogy saját országunk erejét lehetőleg kedvező világításban tüntessük fel. Es még ha a legszélsőségesebb esetet veszem is, hogy az önök Chabor nevü királyi birodalma egyáltalán nem is létezik» — közelebb lépett és erősen szemügyre vette a szart, — még akkor is, már ennek a pusztá híre is javunkra lenne és a háborus támadások erejét elvenné egvidőre, holott most ezek egyenesen Róma szívére pálváznak». A pápa tekintetének bizonyos lágyágot kölcsönzött veszélyben létüknek gondolata. »Természetesen ezt a reánk nézve kedvezőtlen eshetőséget sem látom kizárt dolognak. Es éppen erre az esetre volna szükségem az ön indítványának második részére, mely egy önmagáért helytálló ajánlat: fel kell fegyverezni az európai zsidóságot és meg kell indítani a Szentföld visszafoglalására, akár segítségünkre lesz egy keleti hadsereg, mely velünk egyidejűleg a törököket Arábia felől támadja meg, akár nem. Bárhoggy áll is, mi ehatároztuk, hogy felkínálkozását tovább adjuk és ajánlunk ahhoz az udvarhoz, mely az európai csereüzletben legkevésbé nverészkedett eddig s akinek ennélfogva megfelelő hataimna van, hogy egy ilyen tengerentúli vállalkozásban résztvevően és hogy ez a vállalkozása sikerüljön is. A portugál udvart értem alatta, melynek követe, Dom Miguel de Silva, nemrég megjelent udvarunkban, királynak szívóslyes és alázatos üdvözlétével».

(Folyt. köv.)

különlegesen berendezett
képkeretező, aranyozó
műhely. Ovál, kerek és Rondel keretek méretben
és kivitelben Somlyai Mihály Iuliu Maniu 7.